

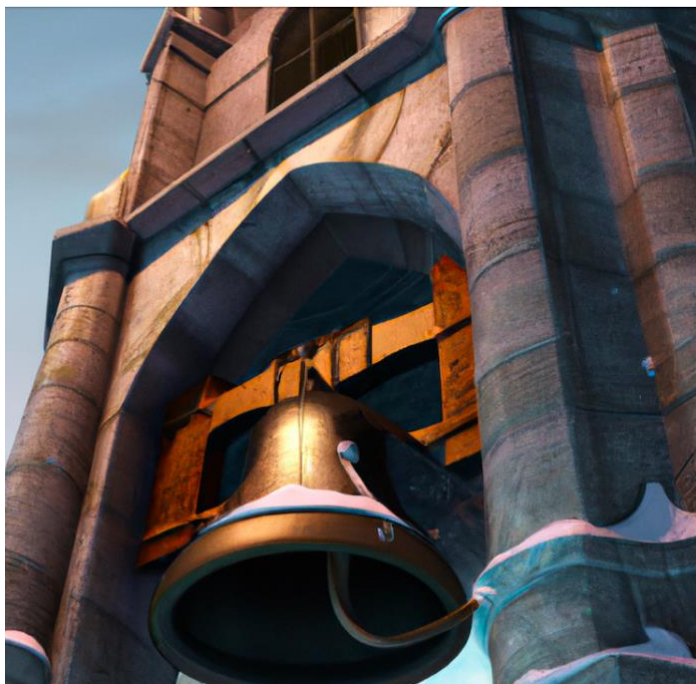
DANSK

Romantikken

ROMANTIKKEN

Velkommen til School To Go.

Introduktion

Dette er et dansk-forløb i 3 episoder, der handler om tidsperioder i Danmark, og hvordan de historiske perioder påvirkede både forfattere, kunstnere og befolkningen generelt. De tre episoder handler om Middelalderen, Romantikken og Det moderne Gennembrud. Vi bevæger os altså fra år 1000, mod år 1900. Der vil både være lytte-tekster og øvelser i episoderne.

Før vi går i gang skal vi lige høre om målene for undervisningen.

Her er dette forløbs læringsmål:

Læringsmål:

Målet er at du ved hvad perioden Romantikken indeholdt, og at du ved, hvordan billedkunsten kan spille sammen med tendenserne i litteraturen, altså det skriftlige værk. Målet er også at du har lyttet til og forstået historien KLOKKEN af H.C. Andersen fra 1845.

Lad os gå i gang med episoden og dykke ned i Romantikken.

Romantikken i Danmark var en periode i ca. 1800-1870.

Det betyder selvfølgelig ikke, at alle kunstnere tænkte, skrev og malede på samme måde i 70 år. Som vi skal se i dette forløb, var der mange måder at være romantiker på. Ligesom alle mulige andre tider, var der i romantikken strømninger og trends, som kom og gik. Vi skal se nærmere på de strømninger, man kalder naturromantik, nationalromantik og romantisme.

En stor organisme

I romantikken troede man på, at alle skabninger var del af én stor, altomfattende organisme. Både mennesker, dyr og planter var grundlæggende skabt af naturen, og denne natur forbandt alle væsener og fænomener. I tiden inden romantikken havde man været meget optaget af naturvidenskabelige opfindelser og af at kategorisere dyr og planter i forskellige kasser.

I romantikken ville man ikke adskille og tænke i kasser, men hellere tænke i sammenhæng og forbindelse. Man ophøjede naturen og mente, at naturen var en guddommelig eller åndelig kraft, som var til stede i alt. Man kaldte den idé for organismetanken. Ordet "organisme" betyder "en levende helhed", og hvis man forestiller sig ét fælles hjerte, der banker i alle mennesker, dyr og planter, så kan man måske få en fornemmelse af, hvad organismetanken betød.

Universalromantikken

Man kalder også naturromantikken for universalromantikken. "Universal" betyder "som gælder for alle". Alle var forbundet af samme, universelle ånd. Selvom naturromantikerne mente, at alt hang sammen i en stor organisme, var der også nogle romantikere, som mente, at noget hang mere sammen end andet.

Èn nation

Blandt andet en nation hang sammen. Èn nation med ét sammenhængende folk, én kultur og ét sprog – det var nationalromantikerne optaget af. Der var flere grunde til, at man dyrkede nationen og det nationale. Det gik dårligt for Danmark i starten af 1800-tallet: Danmark mister sin flåde ved Englands bombardement i 1807, staten går bankerot i 1813, og vi mister Norge i 1814.

Disse tab skaber en længsel efter den tid, hvor nationen havde sin storhedstid. Nationalromantikerne søger derfor tilbage til Danmarks eget skatkammer for at genfinde nationens identitet og storhed. Det var i denne nationalromantiske periode, at man indsamlede alle de

folkeviser og folkeeventyr, vi kender i dag. Det var også her at der blev skrevet nationalsange, som "Der er et yndigt land" og "Kong Christian stod ved højen mast". Kunstmalerne medtog ofte oldtidsminder i deres malerier.

Det bedre borgerskab

Nu var det dog langt fra alle, som var romantiske kunstnere i perioden 1800-1870. Størstedelen af Danmarks befolkning boede på landet og havde aldrig hørt om guldalderen og det gode, det sande og det skønne. Den befolkningsgruppe, som var påvirket af de romantiske idealer, var det bedre borgerskab i hovedstaden. Her blev det gode, det sande og det skønne dyrket som ideal for familielivet og livet i hjemmene.

Det interessante

Samtidig med at denne idylliske og romantiske stemning opstod, så kom der i midten af perioden 1800-1870 en anden strømning, nemlig romantismen. Romantismen havde sit helt eget "nøgleord": det interessante. Det interessante står for alt dét, der ligger under overfladen af det gode, det sande og det skønne. Hvor romantikerne taler om lys, taler romantismen om det dunkle. Hvor romantikerne taler om kærlighed, taler romantismen om erotik. Og hvor romantikerne taler om helhed, taler romantismen om splittelse.

Nu skal vi lytte til en historie og eventyr, der blev skrevet i Romantikken.

Vi skal hører eventyret "Klokken" af H.C. Andersen fra 1845. Selvom du måske allerede læst mange af H.C. Andersens eventyr og historier, så prøv at slå "H.C. Andersen-tankerne" fra, når du lytter til historien "Klokken". Det er nemlig ikke en helt almindelig historie. Og lad dig ikke gå på af ord, du ikke forstår. Prøv at gætte på betydningen ud fra sammenhængen mens du hører historien.

" Om aftenen i de snævre gader i den store by, når solen gik ned og skyerne skinnede som guld oppe mellem skorstenene, hørte tit snart den ene snart den anden en underlig lyd, ligesom klangen af en kirkeklokke, men det var kun et øjeblik den hørtes, for der var sådan en rumlen med vogne og sådan en råben og det forstyrrede. "Nu ringer aftenklokken!" sagde man, "nu går solen ned!"

De, som gik uden for byen, hvor husene lå længere fra hinanden med haver og små marker, så aftenhimlen endnu prægtigere og hørte langt stærkere klangen af klokken, det var som kom lyden fra en kirke dybt inde i den stille, duftende skov; og folk så derhen, og blev ganske højtidelige. -

Nu gik mange tider, den ene sagde til den anden: "Mon der er en kirke derude i skoven? Den klokke har dog en underlig, dejlig klang, skal vi

ikke tage derud og se lidt nærmere på den." Og de rige folk de kørte og de fattige de gik, men vejen blev dem så underlig lang, og da de kom til en hel del piletræer, der voksede ved udkanten af skoven, så satte de sig der og så op i de lange grene og troede, at de var rigtigt i det grønne; konditoren inde fra byen kom derud og slog sit telt op, og så kom der nok en konditor og han hang en klokke op lige over sit telt, og det en klokke, som var tjæret for at kunne tåle regnen, og kneblen manglede. Når så folk tog hjem igen, sagde de at det havde været så romantisk, og det betyder noget ganske uden for tevand. Tre personer forsikrede, at de var trængt ind i skoven lige til hvor den endte, og de havde altid hørt den underlige klokkeklang, men det var der for dem ligesom den kom inde fra byen; den ene skrev en hel vise derom og sagde, at klokken klang som en moders stemme til et kært klogt barn, ingen melodi var dejligere end klokkes klang.

Landets kejser blev også opmærksom derpå og lovede, at den som ret kunne opdage hvorfra lyden kom, skulle få titel af "Verdensklokke" og det selv om det ikke var en klokke.

Nu gik da mange til skoven for det gode levebrøds skyld, men der var kun én, som kom hjem med en slags forklaring, ingen havde været dybt nok inde, og han da ikke heller, men han sagde dog at klokkelysten kom fra en meget stor ugle i et hult træ, det var sådan en visdomsugle, som idelig slog sit hoved mod træet, men om lyden kom fra dens hoved eller fra den hule stamme, det kunne han ikke endnu med bestemthed sige, og så blev han ansat som Verdensklokke og skrev hvert år en lille afhandling om uglen; men lige meget vidste man.

Nu var det just en konfirmationsdag, præsten havde talt så smukt og inderligt; konfirmanderne havde været så bevægede, det var en vigtig dag for dem, de blev fra børn med ét til voksne mennesker, barnesjælen skulle nu ligesom flyve over i en forstandigere person. Det var det dejligste solskin, konfirmanderne gik ud af byen, og fra skoven klang forunderlig stærkt den store ubekendte klokke. De fik lige straks sådan en lyst til at komme der, og det alle på tre nær, den ene af dem skulle hjem og prøve sin balkjole, for det var just den kjole og det bal, der var skyld i, at hun var blevet konfirmeret denne gang, for ellers var hun ikke kommet med; den anden var en fattig dreng, som havde lånt sin konfirmationskjole og støvlerne hos værtens søn og dem måtte han levere af på bestemt klokkeslæt; den tredje sagde, at han aldrig gik noget fremmed sted, uden hans forældre var med, og at han altid havde været et artigt barn og det ville han forblive, selv som konfirmand, og det skal man ikke gøre nar af! - men det gjorde de.

Tre af dem gik altså ikke med; de andre travede af sted; solen skinnede og fuglene sang og konfirmanderne sang med og holdt hinanden i hænderne, for de havde jo ikke fået embeder endnu og var alle konfirmander for Vorherre.

Men snart blev to af de mindste trætte og så vendte de to om til byen igen; to småpiger satte sig og bandt kranse, de kom heller ikke med, og da de andre nåede piletræerne, hvor konditoren boede, så sagde de: "Se så, nu er vi herude; klokken er jo egentlig ikke til, den er bare sådant noget man bilder sig ind!"

Da lød i det samme dybt i skoven klokken så sødt og højtideligt, at fire, fem bestemte sig til dog at gå noget længere ind i skoven. Den var så tæt, så løvfuld, det var ordentligt besværligt at komme frem, skovmærker og anemoner voksede næsten alt for højt, blomstrende konvolvulus og brombærranker hang i lange guirlander fra træ til træ, hvor nattergalen sang og solstrålerne legede; oh det var så velsignet, men det var ingen vej at gå for pigerne, de ville fået klæderne revet itu. Der lå store klippeblokke begroede med mos af alle farver, det friske kildevand piblede frem og underligt sagde det ligesom "kluk, kluk!"

"Det skulle dog ikke være klokken"! sagde en af konfirmanderne, og lagde sig ned og hørte efter. "Det må man rigtigt studere"! og så blev han og lod de andre gå.

De kom til et hus af bark og grene, et stort træ med vilde æbler hældede sig hen over det, som ville det ryste hele sin velsignelse ud over taget, der blomstrede med roser; de lange grene lå lige hen om gavlen, og på den hang en lille klokke. Skulle det være den, man havde hørt. Ja, derom var de alle enige, på én nær, han sagde, at den klokke var for lille og fin til at kunne høres så langt borte, som de havde hørt den, og at det var ganske andre toner, som således rørte et menneskehjerte; han som talte var en kongesøn, og så sagde de andre "sådan én ville nu altid være klogere."

Så lod de ham gå alene, og alt som han gik blev hans bryst mere og mere opfyldt af skovensomheden; men endnu hørte han den lille klokke, som de andre var så fornøjede med, og imellem, når vinden bar fra konditoren, kunne han også høre, hvorledes der blev sunget til tevand; men de dybe klokkeslag lød dog stærkere, det var snart ligesom et orgel spillede dertil, lyden kom fra venstre, fra den side, på hvilken hjertet sidder.

Nu raslede det i busken og der stod en lille dreng foran kongesønnen, en dreng i træsko og med en trøje så kort, at man ret kunne se hvor lange håndled han havde. De kendte begge hinanden, drengen var just den af konfirmanderne, som ikke kunne komme med, fordi han skulle hjem og levere trøje og støvler af til værtens søn; det havde han gjort og var nu i træsko og de fattige klæder gået af sted alene, thi klokken klang så stærkt, så dybt, han måtte derud.

"Så kan vi jo gå sammen"! sagde kongesønnen. Men den fattige konfirmand med træskoene var ganske undselig, han trak på de korte

trøjeærmer og sagde: Han var bange for, at han ikke kunne gå så rask med, desuden mente han, at klokken måtte søges til højre, thi den plads havde jo alt stort og herligt.

"Ja, så mødes vi slet ikke!" sagde kongesønnen og nikkede til den fattige dreng, der gik ind i den mørkeste, mest tætte del af skoven, hvor tornene rev hans fattige klæder itu og ansigt, hænder og fødder til blods. Kongesønnen fik også nogle gode rifter, men solen skinnede dog på hans vej, og det er ham vi nu følger med, for en rask knøs var han.

"Klokken vil og må jeg finde!" sagde han, "om jeg så skal gå til verdens ende!"

De ækle abekatte sad oppe i træerne og grinede med alle deres tænder. "Skal vi dænge ham!" sagde de; "skal vi dænge ham; han er en kongesøn!"

Men han gik ufortrøden dybere og dybere ind i skoven, hvor der voksede de forunderligste blomster, der stod hvide stjerneliljer med blodrøde støvtråde, himmelblå tulipaner, som gnistrede i vinden, og æbletræer, hvor æblerne ganske og aldeles så ud som store skinnende sæbebobler, tænk bare hvor de træer måtte stråle i solskinnet. Rundt om de dejligste grønne enge, hvor hjort og hind legede i græsset, voksede prægtige ege og bøge, og var et af træerne revnet i barken, så voksede her græs og lange ranker i revnen; der var også store skovstrækninger med stille indsøer, hvori hvide svaner svømmede og slog med vingerne. Kongesønnen stod tit stille og lyttede, ofte troede han, at det var fra en af disse dybe søer klokken klang op til ham, men så mærkede han dog nok, at det var ikke derfra, men endnu dybere inde i skoven at klokken klang.

Nu gik solen ned, luften skinnede rød, som ild, der blev så stille, så stille i skoven, og han sank på sin knæ, sang sin aftensalme og sagde: "Aldrig finder jeg hvad jeg søger! nu går solen ned, nu kommer natten, den mørke nat; dog engang kan jeg måske endnu se den runde, røde sol, før den ganske synker bag jorden; jeg vil stige op på klipperne der, de rejser sig i højde med de største træer!"

Og han greb i ranker og rødder, klatrede op ad de våde sten, hvor vandslangerne snoede sig, hvor skrubtudsen ligesom gøede af ham; men op kom han før solen endnu ganske var nede, set fra denne højde; oh, hvilken pragt! Havet, det store herlige hav, der væltede sine lange bølger mod kysten, strakte sig ud foran ham, og solen stod som et stort skinnende alter derude, hvor hav og himmel mødtes, alt smeltede sammen i glødende farver, skoven sang og havet sang og hans hjerte sang med; den hele natur var en stor hellig kirke, hvori træer og svævende skyer var pillerne, blomster og græs det vævede fløjsklæde og himlen selv den store kuppel: Deroppe slukkedes de

røde farver, idet solen forsvandt, men millioner stjerner tændtes, millioner diamanlamper skinnede da, og kongesønnen bredte sine arme ud mod himlen, mod havet og skoven, og i det samme, fra den højre sidegang, kom med de korte ærmer og med træsko den fattige konfirmand; han var kommet der lige så tidlig, kommet der ad sin vej, og de løb hinanden i møde og holdt hinanden i hænderne i naturens og poesens store kirke, og over dem klang den usynlige hellige klokke, salige ånder svævede i dans om den til et jublende halleluja!"

Nu har vi hørt eventyret ved navn "Klokken" og nu er det tid til en opgave.

Opgave 1:

Skriv et referat af eventyret klokken.

Prøv at opdele det i små afsnit, for at dele handlingen op.

Her kan du trykke pause, mens du skriver dit referat. Fx nu.

Når du er færdig med dit referat af eventyret klokken, så er det tid til

Opgave 2:

Find noget romantisk – eller en ting, du forbinder med ordet romantik.

Det kunne fx være et stykke musik, et billede eller måske et brev eller

sms. Kun fantasien sætter grænser. Hvorfor og hvordan er de romantiske. Lav et mindmap over alle dine tanker om romantikken, og skriv ned hvorfor og hvordan de er romantiske.

Og husk at ordene: inspiration, geni, organisme, personlighed, kunstner, følelse, barn, natur og udvikling var nøgleord for romantikken.

Sådan slutter episoden om Romantikken i Dansk.

Hvis du vil lære mere om Romantikken eller eventyr, så kan du gå på biblioteket og spørge en bibliotekar eller høre mere af din lærer.

(jingle og musik)

Afsender: Dansk lærer